

1-тапсырма

Жұлдыздың туды оқуына,
 Жан біткен ерді соқуына.
 Он сан Адам баласын
 Нұсатып қойдай өрнезді,
 Жұмсап жүрсең қолыңнан...

Бұхар жырау, Аи, Абылай, Абылай

⇒

Өлеңде Абылайдың Жыл мәшкет
 төренің Мамы бағал жүргенін
 „Сабағар“ деген атпен жүрген
 кезінен, ел басқарған (атпен)
 дәрежесіне жеткенін айтады.
 Сол кезеңді ұмытпау деп әр жасында
 не жасағанын бітіне айтады.

2-тапсырма

1) Кеуделері келедей,

Мұрындары төбедей

Күрек тісі кеткендей

Көңірдегі жүркіттің көрікдей Ережесі: Шендеу

2) Композиция - латынша „құрастыра, ұйыстыру“ деген мағнаға береді. Бұл көркем шығарманың құрылысы. Композиция тес формаға ғана байланысты ұғым емес, мазмұнымен де тікелей байланысты. Сонымен қатар көркемдік жанрынан өрбін туды құрылысы. Композиция шығарманы біртұтас дүниеге айналдыруға ықпал етеді.

Композиция - шығарманың сюжеттік-баяндаушының жағымен қоса, оның образдық, бітімдік, характерлер сипатын да қамтитын ұғым. Эдоби қатармен белгілі бір дәрежеде өзге кейіпкерлермен композициялық салыстырулар жасау арқылы да ашылады. Эдобиеттің түрлі тектері мен түрлеріне қатысты композициялық заңдардың айырмашылықтары болуы да тасын жасит емес.

Аты-жөні / Фамилия Имя

Класс

Облысы / Область

Предмет

ҚТ - 9-06

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника

Парақ / Страница №

3-тапсырма.

1) Тыңдаушылардың білетін нәрсесін тәптішпен қайта-қайта айтудан аулақ болу. Бұл қателесуден сақтайды. М.Балағазев, „Дұрысында адал білмегендіктен қателеспейді, білімсізгендіктен қателеседі“ дейді.

Аудитория мен жаңғырған бауырымыз аманат бізге ұяны. Сөздің тыңдаушыларды жаңықтырмауына қарағанда, арасында оларды серпілтіп, жадыратып отыру қажет.

2) Ауызға сөйлеу адамдардың бетпе-бет кездесуі үстінде жүргізіледі.

Ауызға тіркесу адамдардың жұмыс және жерінде пікірлесуіне, өмір бойы жөніндегі әрекетіне тікелей қызмет етеді.

1) Жергілікті сөздер (көсіпке байланысты сөздер, диалект сөздер) Божы, қозапия, шырпы, жымы, күйдіруші-шабақ т.б

2) Қаралайтын сөздер (оның ішінде реніске, ұлысуға байланысты сөздер де бар): көзі ашық (сауатты), дақыл бас (шық), елестік (ипендік) т.б

3) Жекелеген адамдардың көпте ортаң сөздерге ертіше форма, мағына беріп қолдану.

4-тапсырма

1) Төл сөз автор сөзінен бұрын орналса, төл сөз бас әріппен жазылып, тырнақшаға алынады не алдыңан сызықша қойылады. Егер төл сөз хабарлы сөйлем болса, леп белгісі қойылып, автор сөзінің алдыңан сызықша қойылады.

Төл сөз автор сөзінен кейін тұрса, автор сөзінен кейін қос нүкте қойылып, төл сөз не тырнақшаға алынады не алдыңан сызықша қойылады. Төл сөз автор сөзінің ортасына орналса, автор сөзінен кейін қос нүкте қойылып, төл сөздің алдыңан не сызықша қойылады, не төл сөз тырнақшаға алынады да төл сөзден кейін не үтір, не сұрақ белгісі, не леп белгісі қойылады.

ATR

ATR

ATR

ҚТ - 9 - 06

ATR

ATR

ATR

2) Құрамындағы жасай сөйлемдерінің алғашқысының баяндаушы тиянақтану болып, соңғысына батына байланысқан құрмалас сөйлемнің түрі сабақтас құрмалас деп аталады. Мысал: Талапкерлер тиянақтан алғашы көпестен, қайта сұрауға батына бармады. Бұл құрмалас сөйлемнің бірінші жасай сөйлемі өз алдына бөлек айтуға келмейді, себебі әй тиянақтан елсе, ойда тиянақтан тұрған екінші жасай сөйлем.

5-тапсырма

- 1) I жағз көпше түрде
 - 2) Көркем іздеу
 - 3) Күзде оғу басталып оқушылардың I сыныпта баруы.
- Қарт мұғалімнің сабақ берісі.

Баба арманның ұшқыры. ~~Немесе тағы~~ мұғалімді күк сайын үйінен жеткен қаразды бір-бір парақтан үлестіріп, беріп әріптерді үйрете бастады. Аяқ деген оқушының өзінің зеректігімен көзге түскендігі. Әріптерді бәрін тезірек үйрөніп аласына хат жазуды армандаған балал қиынды сипаттаған.

1-тапсырма

Изданың туды оңыңнан,
 Иан біткен ерді соңыңнан,
 Он сан Алаш баласын
 Иусатал қойдай өріздің,
 Иусал жүрсін қалаңнан...

Шығарма: Бұхар жырау „Ай, Абылай, Абылай“.

Өлеңде Абылайдың Аблайбет төренің малын бағып жүргенін „Сабалақ“ деген атпен жүрген кезінен, ел басқарған дәрежеге жеткенін айтады. Сол кезінді ұмыттан деп әр жасында не жасағанын бетіне айтқан.

2-тапсырма

Кеуделері келедей,
 Мұрындары төбедей,
 Жүрек тісі кетпендей,
 Кеңірдей жүріттің көріндей...

Ережесі: Теңзеу - белгісіздеу нәрсені белгілі нәрсеге теңеп, салыстыра суреттеу.
 Композиция - көркем шығарманың құрылысы. Композиция тек формаға ғана байланысты ұғым емес, мазмұнына да тікелей байланысты.
 Композиция - (көркем) шығарманың сюжеттік - баяндаушылық жағымен қоса, оның образдық бітімін, характерлер сипатын да қамтитын ұғым.

3-тапсырма.

1) Сөйлеген сөздің анық, дәл түсінілуін ескеру.

2. Таңдаушылардың білетін нәрсесін тәртіптеп қайта-қайта айтудан аулақ болу.

3. Өз сөзің қадірлі болсан десек, таңдаушыңда қадірлей біл.

4. Өз тартымдылығын арттаратан үлкен бір мәселе - шешеннің өзін-өзі ұстау әдебі.

5. Сөздің қосқа әрі тұжырымды болуын ескеру.

2) Ауызекі сөзге ерекшелік беріп тұратын лексикалық тұтастар:

1. Мергілікті сөздер (кәсіпке байланыста сөздер, диалект сөздер) болса, шырпы т.б.

2. Жаралап сөздер (оның ішінде ренішке, ұрасуға байланыста) көзі ашық т.б.

3. Мекелеген адамдардың көпке ортақ сөздерге ерекше форма, мағына беріп қалғандық.

4-тапсырма

1) Тәл сөз автор сөзінен бұрын орналасса, тәл сөз бас әріппен жазылып тәрнақшата алынады не алдына сөзәжіша қойылады. Егер тәл сөз хабарлы сөйлем болса соңына үтір, сұраулы сөйлем болса сұрақ белгісі, лепті сөйлем болса леп белгісі қойылады.

2. Тәл сөз автор сөзінен кейін тұрса, автор сөзінен кейін қос нүкте қойылып, тәл сөз не тәрнақшата алынады, не алдына сөзәжіша қойылады.

3. Тәл сөз автор сөзінен ортасына орналасса, автор сөзінен кейін қос нүкте қойылып тәл сөздің алдына не сөзәжіша қойылады, не тәл сөз тәрнақшата да, тәл сөзден кейін, үтір, сұрақ, леп белгісі қойылады.

4. Тәл сөздің әрқайсысы жеке сөйлем болып айталса бас әріппен жазылып, автор сөзінің алдына үтір (леп, сұрақ белгісі) мен сөзәжіша қойылып, автор сөзінен кейін нүкте мен сөзәжіша қойылады.

5. Бір тәл сөздің ішінде екінші тәл сөз келген жағдайда алғашқысының алдына сөзәжіша қойылып, соңғысы тәрнақшата алынады.

4-тапсырма

1. Салалас құрмалас келінде екі жай сөйлемнен балада өзара тең дәрежеде байланысада, баяндауыштары тиянақтау балада.
2. Сабақтас құрмалас келінде екі жай сөйлемнен балада, бірі екіншісіне бағынада, Бірінші сөйлемнің баяндауышы тиянақсыз балада.
3. Аралас құрмалас келінде үш жай сөйлемнен балада, өзара салаласп. та, сабақтасп. та байланысада.

Сабақтас құрмаластың сөйлемнің тасалу жолдары.

Бағананың баяндауышы	Түпталмақ белгісі	Сұрауы	Сөйлемдердің сұбасы.
1. Шартты рәй	-са, -се	Жайтсе? (не етсе?)	1... / таңдаса, / --- /
2. Жөсемше	-ма + и; / ме + и).	Жайтпей? Жайтпейінше?	1... / таппай, / --- /
3. Сөйлемше	-ған + да (-ген + де)	Жайткенде? (не еткенде?)	1... / болмағанда, / --- /

5-тапсырма

1. Мәтін 1 жақтан баяндалған
2. Мәтін көркем әдебиет стилінде жазылған.
3. Мәтіндегі негізгі ой ата-ана сөйластық. Ол жаншалақты сөйлау, құрметі көрсетіліп тұр. Себебі: ата-анан күткені сонша тез білім алып, жат жазуда аңсаған.

1-тапсырма. Бұхар жырау "Ай, Абылай, Абылай"

Жұдыздық туды оқуанок,

Жан біткен ерді соқуанок.

Он сан Алаш баласын.

Жусатып қойдай өрліздік,

Жүмсап түрсіз қоянқонок...

Өлеңде Абылайдың Әбішәбібет төренің шаын бағып тұрғанын "Сабақ" деген атпен түрген кезінен, ел басқарған дәрежеге жеткенін айтады. Соң кезіңді ұмыттың деп әр тасында не жасағанын бетіне айтқан.

2-тапсырма.

1) Кеуделері келедей,

Шыраңдары төбедей,

Күрек тіс кеткендей,

Көзіңдегі түңгіттің көріндей...

еретесі теңеу.

2) Композиция - шығарманың сюжеттік - баяндаушылық тағаммен ұса, оның образдық бітімін, характерлер сипатын да қамтитын ұғым. Әдеби қатаршақ белгісі бір дәрежеде өзге кейіпкерлермен композициялық сыйыстарулар тасау арқылы да ашылады. Әдебиеттің түрлі типтері мен түрлеріне қатысты композициялық заңдарының айырмашылықтары басында тосық жайт емес. Мәселен, поэзиялық шығармалар да композиция бөліктерінің қатарына өлең, шумақ та жатады. Драматургияда басты роль диалог атқарады, сипаттау мен мінездеулер қасыға режиссураларға сыйыстырылады. Қалай болғанда да, кез келген жанрдағы туында да шынайы көркемдік тереңдік композиция құрамына на сөз арнасындағы ықпал иерілімен.

Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Обратную сторону листа не заполнять

Аты-жөні / Фамилия Имя

Класс

Облысы / Область

Предмет

ATR ATR ATR

ҚТ-9-05

ATR ATR ATR

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница №

3-тапсырма

1) Өз сөзің қадірімі болсаң десек, таңдауыңда қадірімі біл. Өзін өзгеден артауға санап, қолтама сөйлеген таннағу айтқаны дулата кетеді, өзінқуікі болады. Шешен келуіріші қарапайым, достық ниетпен қарыш-қатынас жасаса, сөзүріші бедеуді болады. Сөйлеген сөзің ауыз, дау түсінілуін ескеру. Бұл жерде шешен аудиторияның өзін тек естіп қоймай, таңдауына күш салу керек. Себебі таңдау шек есту - екібөлек дүние.

2) Ауыз екі сөзге ерекшелік беріп тұратан лексикалық тұзғанаар бар. Олар: 1) тергішікті сөздер (кәсіпке байланысты сөздер, диалект сөздер) боты, қозғалып, шырпы, жамыш, күңдіруші шобыз т.б.

2) Қарапайым сөздер: көзі ашық (сауатта), доғғал бас (шық), екікітік (ікешдік), т.б.

3) Жекелеген аударғардақ көпке ортақ сөздерге ерекше форма, шазана беріп қозғалуға. Мысалы: - жі, Рустем-ай, бұл көсеуді мен сәнге асанап тұр дейсіңбе? (А. Құрманов).

Сондай - ақ ауыз екі сөйлеуде:

1) Сұрауға сөйлемдер көп қозғалуында.

2) Тіркеліссөз сөйлемдер жиі қатысада. Мысалы: - Қорғаға кіш келді? - Жалғызша.

3) Сөйлемдердің "кеймегенде ше! Көргенде қандай! Қайдақ қилерсің! Қайдаға пілсе! тәрізді қиліде қурауға қайталауда.

4-тапсырма.

1) Тікелі сөз автор сөзінен бұран орналасса, төл сөз бас әріптен жаза-нап, тарнақшаға аянада не ауданан сөзүшіме қойылады. Егер төл сөз жабарға сөйлем болса, соған үтір, сұрауға сөйлем болса, сұрау бұлгісі, лепті сөйлем болса, леп бұлгісі қойылып, автор сөзінің ауданан сөзүшіме қойылады.

Аты-жөні / Фамилия Имя _____ Класс _____
 Облысы / Область _____ Предмет _____

ATR ATR AIR **КТ - 9 - 05** ATR ATR ATR

Төңіз сөз автор сөзінен кейін тұрса, автор сөзінен кейін қос нүкте қойылып, төңіз сөз (кер) не тармақшаға айнаса, не ауданан сөзге айнаса қойылады.

Төңіз сөз автор сөзінің ортасына орналасса, автор сөзінен кейін қос нүкте қойылып, төңіз сөздің ауданан не сөзге айнаса қойылады, не төңіз сөз тармақшаға айнаса да, төңіз сөзден кейін не үтір, не сұрақ белгісі, не леп белгісі қойылады.

2) Сапалас құрмаласта жай сөйлемдердің арасында қойылатын таныс белгілер:

1. Күзгәйлас сапалас: іргелес тапталуық - үтір, сөзге айна, шайлау - үтір.
2. Қарсаңықты сапалас: іргелес тапталуық - үтір, шайлау - үтір.
3. Түсіндірмені сапалас: іргелес - қос нүкте, сөзге айна.
4. Себеп-салдар сапалас: іргелес - а) себеп салдар, ә) салдар - себеп, үтір, қос нүкте немесе сөзге айна, тапталуық шайлау - үтір.
5. Тапталуық сапалас: тапталуық шайлау: үтір.
6. Кезектес сапалас: тапталуық шайлау: үтір.

1. _____, _____ .
 _____, _____ .
 _____ да, _____, де _____ .
 Әрі _____, әрі _____ .
 _____ және _____ .
2. _____, _____ .
 _____, бірақ _____ .
3. _____, _____ .
 _____ : _____ .
 _____ - _____ .
4. _____, сондағымен _____ .
 _____, өйткені _____ .
5. Не _____, не _____ .
 Я _____, я _____ .
 _____, бәлкі _____ .
6. Кейде _____, кейде _____ .
 Біресе _____, біресе _____ .

Аты-жөні / Фамилия Имя

Класс

Облысы / Область

Предмет

ATR ATR ATR

ҚТ-9-05

ATR ATR ATR

Қатысушының шешімдерін толтыруға арналған өріс / Поле для заполнения решений участника Парақ / Страница № _____

5-тапсырма

1. 1-таптан баяндаған.
2. Көркем әдебиет стилінде жазған.
3. Мәтінде балаңыз ағасана деген сыйластағы, сүйіспеншілігі туралы айтқан. Ағаса үшін сабақта тағзым оқиды. Себебі ол ағасана жат тағзымға келеді. Бала бірінші күннен бастап, зеректігімен көзге түседі. Бұл балаңыз зеректігіне сыйластағы достарыда тағзым жалады. Күніне бір екі әріп өткеніне көзімі тоңшай, барлық әріптерді бір күнде өткісі келді, себебі - ағасана жат тағзы үшін.

1-тапсырма

Бұл үшін: Өскенді поэзиясымен айналып, Өскендір поэзиясы - Абайдың ұрпақтық көзқарасты тереңірек танытатын өлеңі өжет тұрғын. Бұл поэзияда Шыңғис Өскендір "Шыңғис" деген атпен белгілі. Еуропада Өскендір Македонский атапты еліміз ұлы қобаласшының өлеңі жайында ауру қауыптан. Өскендірді Еуропа ақындары да, Шыңғистің Фирдоуси, Ризани, Әлишер Науаи, Жәми сияқты ұлы ақындары да жырларымен қосады. Абай бұл тақырыпты өскендірлік елшілік елшілік ашып, өзінің жырларымен бұл Өскендірдің өмірбаянын деректерін дәл келтіреді ме, оның арқылы жүзін жауып ашып бастап елшілікпен соғысатын ашып ашып. Соған орай поэзияда нас көзінде Өскендірді тәрбиесі болған ұлы философ - Шыңғис Аристотельді кіргізеді. Арғында қауыпқа жетпейтін тоймағанды өскендір көрсеті келіп, әділдік, дағдымен соған қарап қарады.

2-тапсырма

Уроктың: Ғылымға дос келем деген сөзге айнап,
Шыңғиспен аяқ қатып сөзі тұтып,
Ғылымдан тартып алатын тауы ерм,
Ғылым келіп түсіп кеткен көзін жұмып.

Сөзді: урокты - адамға зат пен құбылысқа сырттай назар баса берсе де, ішкі. шындық. қарап келіп, келемге айналдыратын құбылыс түрі, басыпты қарап ашып болып табылады.

Бұл өлеңдегі урокты түрі: сөзге айнап, сөзі тұтып.

2) Бұл олеу М. Вудовтың Қобланды Батыр атты өлеуі.
 Бұл өлеуде: Қызыл рух Қарашаның науа аттық бәра жатып,
 құрдасы Қара қызың Қобланды Батырға айтырды.
 Қазық халқының жасында Батырлар күрме - ең бір маңы сала. Бұл
 дастандар көбінесе сонау бір бәліл дәуірдегі Орта Азияда, Қырым
 мен Еділ бойында жайылап көптеп тайпалар бастап келіп
 көптеп тарихи оқиғаларды толықтық көрінісі болып табылады.
 Батырлар күрметі кейінгілері: - Қобланды, Қашықар, Тарихи аңыз
 ата Батырлар мен аңыздар, Сайып күрді іні - батырлардың
 өмістері тарихи оқиғаларға байланысты. Ондай оқиғалар ХҮІ ғасырда
 Қазан хандығының құлдырауы, ХҮ - ХҮІ - ғасырда Қырым хандығында
 күрметі саяхаттар, қарақтар мен қобланды ХҮІ ғасырда бірлесіп
 жасаған күрметтері, қарақтар мен күрметтерінің күрметі.

2) Бұл өлеудің айтылуы түрі: параллельді. Себебі бұл айтылу түрі
 түрі - бір - біріне ұқсас құрылымды сөйлемдер мен сөз тіркестерінің
 қорына сөйлем шешендігінің қабаттаса қатар қолданылуы.
 Қара шешендікте екі түрі ұқсас білдіретін тіл жемістері
 бір - біріне көр етіп, тұтастай толықтық бейне құрды. Қазық
 поэзиясында параллельді жастық құрылымда айтылуға өрнек алады.
 Осы өлеу жолында параллельді:
 алады,
 басады.
 тасады.
 қосады,
 басады.

3-тапсырма

1. Импозиция - сөйлемдерді, оларды бөліктеріне ажыра келтіріп сөйлеудің бір түрі. Импозиция - сөзді, сөз тіркесін, сөйлемді айтудағы дауіс үндері, дауіс ұрағы, сөйлеудің риторикалық - методикалық бейнесі.

Құрамында бөліктері:

1. Мелодия

2. Ритми

3. Темп

4. Қарқындылық

5. Тембр

6. Фразалық сөздер мен сөз тіркестерін бөліп айтуға қызмет ететін логикалық және тіркес ескіні.

2. 194. сөздің ширейінде кітаби тіл аталған жазба тіл ретінде қолданылып келе жатқан тұрғыдан қазақ тіліндегі әдебиет және ғылыми салаларында қолданылатын. Бүгінгі күнде кітаби тіл ұлттық - өміршілдіктің барлық саласында қолданылатын қазақ тілінің нағыз - нағыз сипатын қамтамасыз етеді.

3. Үтірдің қойылу жағдайлары: бірізді мүшелер жиналғанда шилеуінде, бірізді мүшелердің арасында жиналғанда шилеу қайталанып тұрса, орамадан кейін абзандағы шилеу екі шетке, оқиша, қаратпа, қысқартып сөз сөйлем басында келеді. Тағы үтір қойылады.

4. Бұдан сөздер - әр түрлі тіл элементтерінен жасалған сөздер. Бұл атау - сөйлемді біртегіс арқылы логикалық сөйлемдерін анықтау, оларды жасау жағдайы, мағыналық және құрылымдық ерекшеліктерін көрсету.

5. Күншікі тіл- адамдардың тіл арқылы қарны-қатнас жасауының бір түрі. Оның басты ерекшелігі: сөйлеудің алдыт сия дайындықсыз тікелей қарны-қатнас жасау барысында күрлі өсетіндігі. Әрине мақұрлауының тез өзгеріп отыратындығын білгенде күрлі, күтпеген кездері өндіріс іс-шарасын өзгерту үшін.

4-тапсырма.

1. Шыңге атау: Қазан тілінің шыңы.

2. Байлығы.

3. Қар 90 сөзден тұрады - іспінді, тез. Қарсыласты - өтірік, жұмбақшылықтай, қатты.

5-тапсырма

1) Шаға не көрсет, ұшында соңы ілеу.

2. Қорыққан сөзі.

3) Бұл ұшқан ша - рашан Бауыржан Момышұлының тұңғышы. Бұл рашан - XX ғасырдың басындағы этнографияның негізгі ретінде іспетті аса. Құнды, қызық рұқсат етіміз қаржымен. Жәсі Момыш өз бетімен сауат ашқан, сол кездегі кезі қараулы адамдардың бірі болған. Ел арасында атам ұстап және етікші, ұрпақпен таныған болатын.

1. Қазақ збейеті

Бұл ұғымды Абай Құнанбайұлының "Ескендір" повесінен келтірілген.

Ескендір повесі - Абайдың аралық қасиеттерді ұлағдаймен, дараменен сұрыптайтын, ұлағайға дейін көзқарасын тереңрек талғайтын өзінің өзінің тұрғысы.
Бұл тұрғыда Шығарманы Ескендір Әзіретінен деген атпен белгілі, Еуропада
Александр Македонский аталатын өзінің грек қайышысының өзінің қайышы
да оған жарыққан. Яғни, бұл повесі көзқарасы, кейбір қайышы, өзінің
өзінің қайышымен қайышымен талғайтын шырқайтын, қайышымен өзінің
өзінің қайышы арқылы қайышы мен өзінің өзінің өзінің қайышы арқылы
өзінің бұл өзінің өзінің қайышы мен өзінің өзінің қайышы арқылы
өзінің өзінің өзінің қайышы мен өзінің өзінің қайышы арқылы
өзінің өзінің өзінің қайышы мен өзінің өзінің қайышы арқылы
өзінің өзінің өзінің қайышы мен өзінің өзінің қайышы арқылы
өзінің өзінің өзінің қайышы мен өзінің өзінің қайышы арқылы
өзінің өзінің өзінің қайышы мен өзінің өзінің қайышы арқылы
өзінің өзінің өзінің қайышы мен өзінің өзінің қайышы арқылы

2. Қазақ збейеті

1. Өзінің қайышының қайышы сөздер: Қайышы, қайышы, қайышы, қайышы, қайышы.

Бұл қайышының қайышы сөздер белгілі бір қайышы, не бір қайышымен айтпа
тарал, оған өзінің қайышы-қайышымен айтпамен сөз тіркестері
өзінің қайышы.

2.2. 1) Бұл сөз мағынасы құбылмайтын біртегіс сөзден алынған.
2) Бұл жерде айырмашылықтың қалыптасуы, қарама-қарсы түрі. Яғни айырмашылық сөзден сөз-сөз-ге, айырмашылық айрық сөз-айрық айырмашылық құбылмалы-сөздік құбылмалы аяра, аярамақта тұсы.

3. Қарақ тілі

1. Шынайылықтың құрамына білістері-ден, денді құрауға, кідіріс, темір. Олар сөз аяқтарында бірімен-бірі маңызды байланыста қалап, қарым сөйлесуің кеңінен құрылады, сондай-ақ тілдері сөйлесулерді айтылу мақсатына қарай ажыратуға қолданылады. Сөйлесу аяқтарында жеке-жеке емес, тұтасып, бір-бірімен бірігіп, кейде біреуі басқа түрде, кейде бірігіп-ен біреуі деуімен келеді.

2. Қарақ тіліне қатысты білістер - қарақ тілі және оның айырмашылығы білістері қарақ тілінің білістері мағынасы және аярамақта түрде қарым аярамақта.

3. Қарақ тілінің қарама-қарсылығы.

1. Бірінші сөздері мағынасы айырмашылық мағынасы.

2. Бірінші сөздердің арасында мағынасы айырмашылық мағынасы.

3. Қарама-қарсы айырмашылықтың екі түріне қарай.

4. Қарама-қарсы сөздері қарақ тілінің арасында қарым.

5. Қарақ тілі сөзі сөзден келеді, оған кейін; сөзі сөзден келеді, екі шетінен; сөзі сөзден келеді, аярамақта үмір қарым.

4. Бұл сөздер ешкі

Қарақ тілінің лексикалық құрамында бұл сөздердің сөзі сөзден келеді күрт келеді. Олар, кеңінен, біртегіс қарым; айырмашылық білістерінің айырмашылығы, мағынасы мағынасы.

5. Қарақ тілі; оған тең білістер

сөзі сөзден келеді - аярамақта тілі айырмашылық қарым-қатынас мағынасының біртегіс түрі.

5. Ауызекі тілдің бастапқы ерекшелігі - сөйлеудің алдын-ала дайындалуы, тікелей құрлымы-құрылымына қарай барлауға түрліше аяқталуы. Кейініректе тікелей және тез айыр-бөріс хабар алу бұйымдармен ауызекі тілде зор тілдік кереметпен тас сөздер мен сөз тіркестері кездесуі мүмкін. Ауызекі тілде тілдік факторлармен қарай тілден тасқа ауысуға да қараса байланысты ол стилдің өзіндік ерекшелігі болып табылады.

4.1. Мәтінге атау беріңіз
Она тіліміздің мұңы.

2. Мәтін туралы аңауыңыз

Түйенді

3. "Қарға сұрған талданды" сөзінің мағынасы - өкірі, қатты дегенді білдіреді.

"Қарсақкендей" сөзінің мағынасы - өткір, қызылтай дегенді білдіреді.

5.1) Мәтіннің мағынасын аңауыңыз.

① Мәтін жемі

2) Мәтін қай стилде жазылған?

Көрсетілген стилі

3) Мәтіннен кейіні ай.

Басуға Мәлімшілік жемінің мағынасы өмірі туралы сөз құрастыра, тала күнінен жемінің өмірін және иі, ірі і- әрекеттерін көрсетеді. Жемі көпке сайып ел аясып бұйым. Же өмірін көрсетіп құрастыра иі жемі ретінде құрастыра келеді. Жемі мәлімшілік жемі сөз құрастыра, көпке үлгі болу бұйымдары бұйым мағынасы деп айтамын. Үлгілердің өмірі көрсетіп құрастыра үлгі-өкірі бұйым деп есептеймін.

1-тапсырма

Құсқуыр Мырза Әли „Қызым кетпеп“

Арқын бұл өлеңінде жан-жануарлар әлемін құрғау, сақтау туралы сөз етеді. Ақшымарды сымар жазады. Бір ақ атса соны дәреже көріп, той тайлайтын адамдар жайын сөз етеді. Табиғатшылардың илбизи жануарларшылардың азайып, жайылу аясында тұрғанын бар тебіренісімен жырлайды. Автор табиғатты құрғауды мен ең ауырлығында ғала ешсе, бұрын ғалашыларшы мәселе ретінде қарастырып, жұршылығы Америкаға да, Еуропаға да апарыды, адам саудасы балтанып да жазады.

2-тапсырма

1. Өлеңде арнаудың қуы түрі қалғанынмен, оны ережесін айтыңыз.
А) Зармай арнау.

Зармай арнау - монотон түрінде кездеседі. Қуақарман көпшілікке не біреуге кешесе басыа бір нәрсеге қуайшыла сөйлегенде, өз басшыны ауыр жап, қуын жағдайын өте зарын, мұңды түрде баяндайды. Зр сөзі оған жарасын сездіргендей болады.

2. Қыңқас түрі - шайыс қыңқас;

Қыңқастың бұл түрінде 1-жал мен 3-жал, 2-жал мен 4-жал ұқсастығы ұшымаумен өлестейді.

3-тапсырма

Ар-ұят, намыс, кен-бөрі артан бақпан соң, әсер достығы терең
бір мағына табады.

терең бір мағына - қуақыс

әсер достығы - матасы.

достығын мағына табады - қуақыс

4-тапсырма

арланып - түбірі - ар, зат есім

лан - етістік тудырушы жұрнақ

Парақтың артқы жағын толтырмаңыз / Обратную сторону листа не заполнять

ыл - көсемшенің жұрнағы.

күйімен - түбірi - күі, зат есім

i - тәуелдік тама. III тама

мен - көлемтес септігінің тамауы.

сілтеген - сілте; етістік; ген - есімшенің жұрнағы

екенін - е-көсемші етістік; кен - есімшенің жұрнағы

балғандықтан - түбірi - бағ; тан - есімшенің жұрнағы; дықтан - жұрнақ

санымыз - сан, зат есім; шы - сан есім туд. жұрнақ.

ы - тәу. м. II тама; ғы - сан есім тудырушы

марайтындығы - мара - етістік; йтын - есімшенің жұрнағы;

ы - тәу. м. III тама; н - табыс септігінің тамауы.

қойшылағандық - қой - етістік; шы - ма-балшық; тан - есімше;

ақтандық - ақат - етістік, ыр - етістік; қа - балшық; і - көсемше; ды - т. о.

шандық - ша - етістік; і - көсемше.

5 - тапсырма

I. арманш - нәшік тамағы; жерге көшілер - жаңу бақыт кетер еді.

(кеңей) сөздерді - жазбалар; өнеге тайыш - ұлғи, өнегелі, тәлім беру

дағдыш - қалыптты; кеңей - оқуай; кеңей сөздерді - мақинасыз сөздерді.

II. көрмеш әдебиет.

III. "Сөз жазатын адам әрі жазушы, әрі сыншы боларға керек"

Жазуға қаршы қабілеті жететін адам жазушы бала алады.

III тәжірибесіне байланысты, шыңдалып сын айтуды, сыншы болады.

Себебі, жазуға да белгілі бір мөлшерде сын жазушы керек. Осыз

таму өнерінің мән мақинасы құртылады.